

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2003-1-3 (Menfi Tespit)
Karar Sayısı : 04-34/386-99
Karar Tarihi : 13.5.2004

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, A. Ersan GÖKMEN, Murat GENCER,
Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
M.Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN

B. RAPORTÖRLER: Salim AYDEMİR, M. Oğuzcan BÜLBÜL

**C. BİLDİRİMDE
BULUNAN**

: - Mobil Oil Türk A.Ş.
Temsilcisi: Av. Reyhan TEKCAN
Bahariye Caddesi Sabiha Esen Apt. No:73/2 81300
Kadıköy İstanbul

D. TARAFLAR

: - Mobil Oil Türk A.Ş.
Bahariye Caddesi Sabiha Esen Apt. No:73/2 81300
Kadıköy İstanbul

- Speedy Otomotiv Servisleri Ticaret A.Ş.
Darülaceze Cad. No: 40/6 Okmeydanı İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Mobil Oil Türk A.Ş. ve Speedy Otomotiv Servisleri Ticaret A.Ş. arasında akdedilen sözleşmeye menfi tespit belgesi verilmesi talebi.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 8.1.2003 tarih, 82 sayı ile giren ve en son 15.4.2004 tarih, 1893 sayı ile bilgileri tamamlanan başvuru üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4, 5 ve 8. maddeleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 13.5.2004 tarih, 2003-1-3/MM-04-SA sayılı Menfi Tespit Raporu, 7.5.2004 tarih ve REK.0.05.00.00/74 sayılı Başkanlık önergesi ile, 04-34 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda, Mobil Oil Türk A.Ş. ile Speedy Otomotiv Servisleri Ticaret A.Ş. arasında imzalanan "Bayilik Anlaşması"nın;

1- 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi kapsamında yer alması nedeniyle menfi tespit belgesi alamayacağı,

2- 2002/2 sayılı “Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği” kapsamında olduğu

ifade edilmektedir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Taraflar

H.1.1. Mobil Oil Türk A.Ş. (Mobil)

Mobil, ExxonMobil Mediterranea SRL üzerinden, merkezi ABD’de bulunan ExxonMobil Corporation’ın sahip olduğu bir şirkettir. ExxonMobil, tüm dünyada petrol ve petrokimya ile ilgili hemen hemen tüm alanlarda faaliyet göstermekte olan bir teşebbüstür. Mobil ise Türkiye’de, sadece madeni yağ üretim ve pazarlaması ile havacılık ve denizcilik sektörlerine yakıt ikmali faaliyetlerinde bulunmaktadır.

H.1.2. Speedy Otomotiv Servisleri Ticaret A.Ş. (Speedy)

Speedy, 20.8.2002 tarihinde kurulmuş olan, her tür marka ve model kara taşıt araçlarının satış sonrası servis hizmetlerini vermeyi amaçlayan bir teşebbüstür.

H.2. İlgili Pazar

H.2.1. İlgili Ürün Pazarı

İlgili ürün pazarı, “otomotiv sektöründe kullanılan madeni yağlar¹” pazarı olarak tespit edilmiştir.

H.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

Mobil tarafından üretilen ya da satılan madeni yağlar, sahip olunan yaygın dağıtım kanalları ve servisleri aracılığı ile tüm Türkiye’ye satılmaktadır. Dolayısıyla ilgili coğrafi pazar, “Türkiye Cumhuriyeti sınırları” olarak belirlenmiştir.

H.3. Menfi Tespit Değerlendirmesi

Anlaşma konusu başlıklı 1. maddede; Bayi (Speedy)’nin Türkiye çapında açacağı bütün servis istasyonlarında ve alt bayilik sistemiyle kuracağı tüm alt bayilerde, Mobil’in bu sözleşme ve eki “Servis Borç Sözleşmesi” hükümlerine göre borç verdiği alt bayilerin tümünde münhasıran Mobil ürünlerinin kullanılmasına ve yeniden satış amacıyla bu ürünlerin Mobil’den satın alınmasına ilişkin olduğu belirtilmektedir. Yine Anlaşma’nın 3. maddesinde; “...Bayi açacağı bütün servislerde münhasıran Mobil ürünleri kullanacak ve

¹ MOBİL, “Otomotiv Sektöründe Kullanılan Madeni Yağlar” pazarında yaklaşık %...’lık bir pazar payına sahip olup, 2001 yılı rakamlarına göre şirketin toplam cirosu 163.963.852.277.000.- TL’dir.

müşterilerine satacaktır.” ifadesi yer almaktadır. Aynı doğrultuda, Anlaşma'nın 5. maddesinin 1. ve 4. bendlerinde Speedy'ye, Mobil ürünlerinin dışında ürün satın almama, satmama, kullanmama, bulundurmama ve üretmeme yükümlülüğü getirilmektedir.

Speedy'nin, Anlaşma süresince rakip ürünleri almasını, kullanmasını, üretmesini ve satmasını yasaklar nitelikteki bu düzenlemenin, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti kısıtlayıcı nitelikte olması nedeniyle Kanun'un 8. maddesi uyarınca menfi tespit belgesi verilemeyeceği kanaatine varılmıştır.

H.4. Muafiyet Değerlendirmesi

Kanun'un 4. maddesini ihlal eder nitelikteki hükümleri nedeniyle menfi tespit belgesi verilemeyecek olan söz konusu Anlaşma'nın, tarafların talebi doğrultusunda muafiyet açısından değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda öncelikle 2002/2 sayılı Tebliğ bakımından bir değerlendirme yapılmıştır.

Bildirime konu Anlaşma, Speedy'nin açacağı otomotiv servislerinde kullanılmak ve yeniden satmak amacıyla Mobil'in ürettiği tüm ürünleri (Mobil Türkiye'de sadece madeni yağ üretimi yapmaktadır) bu teşebbüsten almasına ilişkindir. Bu iki teşebbüs arasında yatay bir rekabet ilişkisi olmadığı gibi, söz konusu Anlaşma bakımından üretim ve dağıtımın farklı aşamalarında faaliyet göstermeleri nedeniyle esas itibarıyla aralarında dikey bir ilişki mevcuttur. Dolayısıyla, bildirim konu Anlaşma 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında bir dikey anlaşmadır.

Dosya mevcudu bilgilerden, Anlaşma'yı grup muafiyeti kapsamında çıkaracak bir sınırlama getirilmediği anlaşılmıştır.

Ancak, Anlaşma'nın, 1. ve 3. maddeleri ile 5. maddesinin 1. ve 4. paragraflarında, Speedy'nin, münhasıran Mobil ürünleri kullanması öngörülmekte ve rakip ürünleri alması, kullanması, üretmesi ve satması yasaklanmaktadır.

Bahse konu maddelerde özel bir süre sınırlaması bulunmadığından, Speedy'ye doğrudan getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün, anlaşma süresince geçerli olduğu anlaşılmaktadır.

Tebliğ'in 5. maddesine göre, alıcıya 5 yılı aşan ya da belirsiz süreli rekabet etmeme yükümlülüğü getirilmesi halinde söz konusu düzenleme, Tebliğ kapsamında tanınan muafiyetten yararlanamayacaktır.

Bildirime konu Anlaşma'nın süresi 6. maddede düzenlenmiş olup, 9.12.2002 – 9.12.2007 tarihleri arasında geçerli olmak üzere 5 yıla sınırlandırılmış ve 5. yılın sonunda anlaşmanın kendiliğinden sona ereceği hükme bağlanmıştır. Ancak, Speedy'nin aynı koşullarda yeni bir anlaşma yapmak istemesi halinde Mobil, tek taraflı olarak bunu kabul edeceği taahhüdünde bulunmuştur. Söz konusu düzenleme ile esasen, 5. yılın sonunda iki tarafın da hür iradeleri ile,

serbest olarak ve aktif bir şekilde yeniden bir anlaşma imkanı ortadan kaldırılmış, serbesti sadece alıcı (bayi) konumundaki Speedy'ye tek taraflı olarak verilmiştir. Rekabet etmeme yükümlülüğü getirilen taraf alıcı olduğundan, satıcı (Mobil) için getirilen yeniden anlaşma yapma zorunluluğunun, alıcıyı 5 yılı aşan bir rekabet etmeme yükümlülüğü altına sokmadığı anlaşılmaktadır. Burada önemli olan husus, alıcının en azından 5. yıl sonunda aktif olarak ve hür iradesiyle yeni bir sözleşme yapabilmesine imkan tanınmasıdır.

Rekabet etmeme yükümlülüğü doğrudan sözleşmeye hüküm konularak getirilebileceği gibi, çeşitli şekillerde dolaylı olarak da düzenlenebilmektedir. Dolayısıyla, rekabet etmeme yükümlülüğünün 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan muafiyetten yararlanabilmesi için, alıcıyı 5 yıldan fazla bir süre rekabet etmemeye zorlayacak fiili bir durumun da olmaması gerekmektedir. Dosya mevcudu bilgiler çerçevesinde, Mobil'in servisler için Speedy'ye finansman yardımı adı altında verdiği borç ve bu borcun geri ödenme şekline ilişkin olarak Anlaşma'nın 4.1, 5.11 ve 10. maddeleri incelendiğinde; Mobil'in açılacak her servis için Speedy'e belirlenen satış hedefine göre ABD Doları karşılığı borç verdiği; bu finansman desteğinin bir nevi kredi fonksiyonu gördüğü, dolayısıyla anılan yardımın 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesini işlevsiz kılacak nitelikte olmadığı anlaşılmıştır.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; Mobil Oil Tük A.Ş. ve Speedy Otomotiv Servisleri A.Ş. arasında akdedilmiş olan Bayilik Anlaşması'nın 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi kapsamında hükümler içermesi nedeniyle, anlaşmaya menfi tespit belgesi verilemeyeceğine; bununla beraber, anlaşmanın, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.